

W KATOWICACH OTWARTO WYSTAWĘ „TRADYCJE OD POKOLEŃ. NIEMATERIALNE DZIEDZICTWO KULTUROWE W POLSCE”

Posted on 24 lipca 2023

Za nami kolejna odsłona obchodów jubileuszu 20-lecia Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz 10-lecia Krajowej listy niematerialnego dziedzictwa kulturowego. W Muzeum Śląskim w Katowicach, w sobotę - 22 lipca, odbyła się konferencja oraz prezentacje depozytariuszy z województw: śląskiego, małopolskiego i dolnośląskiego. Wydarzenia towarzyszyły uroczystemu otwarciu wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, która do 10 sierpnia zagości na Placu Grubiorza, na terenie muzeum.

Z okazji obchodów 20-lecia Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz 10-lecia Krajowej listy niematerialnego dziedzictwa kulturowego, Narodowy Instytut Dziedzictwa przygotował wystawę „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, która prezentuje tradycje, zwyczaje, obrzędy i umiejętności przekazywane z pokolenia na pokolenie.

Wystawa „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”

Gdzie: Plac Grubiorza, na terenie Muzeum Śląskiego w Katowicach

Kiedy: od 22 lipca do 10 sierpnia 2023 roku

Jubileuszowe uroczystości w Muzeum Śląskim w Katowicach

Uroczystość otwarcia wystawy rozpoczął występ Orkiestry Dętej Polskiej Grupy Górniczej. W tym roku Tradycje kulturowe górniczych orkiestr dętych z Górnego Śląska zostały wpisane na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

W wydarzeniu udział wzięli: Elżbieta Berendt, przedstawicielka Rady ds. niematerialnego dziedzictwa kulturowego działającej przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego; dr Karol Maklesa, zastępca dyrektora Muzeum Śląskiego; dr hab. Monika Bogdanowska zastępca dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa; dyrektorzy i przedstawiciele instytucji kultury oraz muzeów, a przede wszystkim przedstawiciele wybranych zjawisk wpisanych na [Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego](#).

Podczas przemówienia otwierającego wystawę dr hab. Monika Bogdanowska, zastępca dyrektora NID przypomniała, że nośnikiem dziedzictwa niematerialnego jest człowiek:

- Obchodzimy w tym roku 20-lecie Konwencji UNESCO oraz 10-lecie zgłoszenia pierwszych wpisów w Polsce. Przy tej okazji chciałam sobie pozwolić na krótką refleksję. Mówimy o czymś, co pojawiło się 20 lat temu, jako formalna ochrona. Czy to znaczy, że 30, 40, 50 lat temu tych wszystkich zjawisk nie było? Mówimy o dziedzictwie materialnym, które możemy dotknąć, i dziedzictwem niematerialnym, którego nośnikiem jest człowiek. Ale co znaczy niematerialne? Co znaczy zwyczaj, tradycja? Co znaczą te różne zjawiska, związane z wytwarzaniem? Przeglądając ostatnio artykuły sprzed kilkudziesięciu lat, trafiłam na określenie „kultura duchowa”. We współczesnym świecie tego ducha bardziej kojarzymy z religią, z modlitwą. Wyizolowaliśmy go jakby z naszej codzienności. A przecież, to ten duch jest siłą napędową, która powoduje, że ludzie robią coś ponad to, co jest zaspokojeniem bieżących potrzeb - powiedziała dr hab. M. Bogdanowska.

Zastępca dyrektora Muzeum Śląskiego, dr Karol Maklesa, podkreślił, że dziedzictwo niematerialne jest istotną częścią naszego dziedzictwa kulturowego:

- Ciągłe dostrzegamy potrzebę mówienia o tym, co jest obok tych materialnych elementów naszego dziedzictwa smakiem, sensem, częścią całości patrzenia na dziedzictwo kulturowe poszczególnych regionów. To dziedzictwo niematerialne. (...) Cieszę się, że możemy tu razem świętować oba jubileusze. Za to dziękuję depozytariuszom i Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa - podkreślił dr Maklesa.

W tym roku obchodzimy również jubileusz pięciolecia wpisu Szopkarstwa krakowskiego na Listę reprezentatywną niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO. W imieniu depozytariuszy, głos zabrał krakowski szopkarz, Marek Markowski:

- Rok 2023 - rok małego jubileuszu powstania Krajowej listy, jest jednocześnie dla szopkarstwa światowego wielkim jubileuszem. Otóż 800 lat temu, w 1223 roku święty Franciszek, w małej włoskiej miejscowości Greccio, stworzył pierwszą żywą szopkę, która została spopularyzowana przez franciszkanów na całym świecie. Tak powstały szopki neapolitańskie, prowansalskie, szopki w Niemczech, piękne szopki czeskie. (...) Wśród tych wszystkich szopek jest też szopka krakowska. Otóż 5 lat temu, szopkarstwo krakowskie, jako pierwsze na świecie, i jak dotąd, jako jedyne zostało wpisane na Listę reprezentatywną UNESCO. Jest to dla nas Polaków wielki powód do dumy, ponieważ szopka krakowska jest ewenementem w skali świata. (...) Tutaj jak w innych szopkach mamy scenę Bożego Narodzenia, ale przedstawiona jest w pięknym, fantastycznym pałacu miniaturowym, stworzonym z elementów wzorowanych na architekturze Krakowa. Powstaje w ten sposób barwna, połyskliwa struktura, która przyciąga zarówno dzieci, jak i dorosłych - wyjaśnił krakowski szopkarz.

Podczas uroczystości w Muzeum Śląskim w Katowicach depozytariusze z województw: śląskiego, małopolskiego i dolnośląskiego zaprezentowali bogactwo niematerialnego dziedzictwa kulturowego swoich regionów. Stoiska z rękodziełem oraz prezentacje regionalnych tradycji, zwyczajów i umiejętności zapewniły wyjątkową atmosferę, ożywiając przestrzeń muzeum barwnymi wzorami i unikatowym rękodziełem. Uczestnicy wydarzenia mogli poznać zwyczaje, tradycyjne techniki rzemieślnicze i praktyki artystyczne prezentowane przez depozytariuszy m.in.: zabawkarstwo żywiecko-suskie, szopkarstwo krakowskie, krakowską koronkę klockową, koronki koniakowskie, bobowską koronkę klockową - rękawice furmańskie tkane przez Czarnych Górali, koszyki wikowe wyplatane w gminie Ciężkowice, ceramikę bolesławiecką, dudy, wysłuchać prelekcji na temat tradycji górniczych czy zobaczyć proces tworzenia rzeźby z soli.

W ramach wydarzenia zaproszeni goście wzięli również udział w konferencji ukazującej bogactwo niematerialnego dziedzictwa kulturowego wspomnianych województw.

Zwieńczeniem uroczystości był koncert kapeli DudySkrzypce z Sopotni Małej, która zaprezentowała słuchaczom tradycyjną muzykę górali żywieckich. Śpiew i skrzypce: Marta Matuszna - góralka z Lalik, skrzypaczka, śpiewaczka, nauczycielka. Instruktor gry na skrzypkach i śpiewu w Fundacji Braci Golec. W swojej twórczości łączy folk, jazz i folklor. Miłośniczka gór i organizatorka akcji Czyste

Beskidy. Dudy: Rafał Bałaś - muzyk, nauczyciel, instruktor gry na basach, kontrabasie, instrumentach pasterskich i dudach. Od najmłodszych lat uczył się gry na instrumentach ludowych – piszczałkach, fujarkach, dudach, rogach. Zajmuje się również budową instrumentów ludowych, w szczególności dud żywieckich. Wieloletni instruktor Fundacji Braci Golec, obecnie współpracownik Fundacji Górom.

Organizatorzy wydarzenia: Narodowy Instytut Dziedzictwa oraz Muzeum Śląskie w Katowicach

Partnerzy wydarzenia: ASP Katowice, Zamek Cieszyn, Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze, Fundacja Górom.

Kolejne prezentacje wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”:

- Niemodlin – od 15 sierpnia do 19 września, Zamek w Niemodlinie
- Ostrołęka – 21 września do 21 października, Muzeum Kultury Kurpiowskiej

Szczegółowe informacje dotyczące planowanych wydarzeń, dostępne będą na stronie nid.pl.

Wystawa została objęta honorowym patronatem Polskiego Komitetu do spraw UNESCO.

Organizacja jubileuszu „10 lat Krajowej listy niematerialnego dziedzictwa kulturowego” jest finansowana ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Dr hab. Monika Bogdanowska, zastępca dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Dr Karol Maklesa, zastępca dyrektora Muzeum Śląskiego, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Mieszczanie żywieccy, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Marek Markowski, krakowski szopkarz, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Czarni Górale, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Orkiestra Dęta Polskiej Grupy Górniczej, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Flisacy, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Mieszczanie żywiecy, Otwarciu wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Rzeźbienie w soli, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Anna Kąkol, beskidzki haft krzyżykowy, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Rękawice furmańskie, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Bobowska koronka klockowa, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Krakowska koronka klockowa, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Katarzyna Sadowska-Mazur, Narodowy Instytut Dziedzictwa, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Krzysztof Czartoryski, Narodowy Instytut Dziedzictwa, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Agata Mucha, Narodowy Instytut Dziedzictwa, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Lubomira Trojan, Zamek Cieszyn, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Józef Michałek, Fundacja Pasterstwo Transhumancyjne, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Koncert Kapeli DudySkrzypce, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Koncert Kapeli DudySkrzypce, otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Otwarcie wystawy „Tradycje od pokoleń. Niematerialne dziedzictwo kulturowe w Polsce”, fot. NID/Barbara Halliop

Przed czym chronią owcze dzwonki, opowiada Józef Michałek z Fundacji Pasterstwa Transhumancyjnego:

<https://www.youtube.com/watch?v=bMXLeqVrDo>

O tradycjach związanych z wytwarzaniem koronki koniakowskiej opowiada Lucyna Ligocka-Kohut z Centrum Koronki Koniakowskiej:

<https://www.youtube.com/watch?v=LDZ78fdepl>

O zabawkarstwie żywiecko-suskim opowiada Piotr Pochopień z Beskidzkiego Centrum Zabawki Drewnianej:

<https://www.youtube.com/watch?v=jy05Z2aO6Og>

O rekwiżytach kultury pasterskiej opowiada Józef Michałek z Fundacji Pasterstwa Transhumancyjnego::

<https://www.youtube.com/watch?v=os0RICb2x3A>

O wełnie, czyli wielkim skarbie górali oraz o rękawicach Józef Michałek z Fundacji Pasterstwa Transhumancyjnego::

<https://www.youtube.com/watch?v=u0LyabFryKY>